

Zasady poruszania się na terenie zakładu pracy

Zasady poruszania się na terenie zakładu pracy

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (*Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm. oraz z 2011 r. Nr 173, poz. 1034*) nakazuje pracodawcy zapewnienie na terenie zakładu pracy wykonania i oznakowania, zgodnie z Polskimi Normami i właściwymi przepisami, dróg komunikacyjnych i transportowych oraz dróg dla pieszych.

Teren zakładu pracy

(§ 4)

Pracodawca jest obowiązany zapewnić na terenie zakładu pracy wykonane i oznakowane, zgodnie z Polskimi Normami i właściwymi przepisami drogi komunikacyjne i transportowe, zwane dalej „drogami”, drogi dla pieszych, zwane dalej „przejściami”, i dojazdy pożarowe oraz utrzymywać je w stanie niestwarzającym zagrożeń dla użytkowników. Drogi i przejścia oraz dojazdy pożarowe nie mogą prowadzić przez miejsca, w których występują zagrożenia dla ich użytkowników.

- Drogi i przejścia powinny posiadać wymiary odpowiednie do liczby potencjalnych użytkowników oraz rodzajów i wielkości stosowanych urządzeń transportowych i przemieszczanych ładunków. Minimalne wymiary dróg i przejść określają Polskie Normy.
- Nawierzchnia dróg, placów manewrowych, postojowych i składowych, dojazdów pożarowych i przejść powinna być równa i twarda lub utwardzona oraz posiadać nośność odpowiednią do obciążenia wynikającego ze stosowanych środków transportowych oraz przemieszczanych i składowanych materiałów.
- Drogi, przejścia oraz place manewrowe, postojowe i składowe powinny posiadać urządzenia lub inne rozwiązania techniczne zapewniające odprowadzanie wód opadowych.

Drogi transportowe, drogi i przejścia

(§ 5)

Na drogach transportowych i w magazynach nie powinny występować progi ani stopnie. W przypadku zróżnicowania poziomów podłogi różnice te powinny być wyrównane pochylniami o nachyleniu dostosowanym do rodzaju używanego środka transportu, ale nie większym niż 8%.

Jedną z norm wskazujących minimalne wymiary dróg i przejść jest PN-M-78010:1968P Transport wewnętrzny. Drogi i otwory drzwiowe. Wytyczne projektowania.

Zalecane szerokości dróg transportowych, zgodnie z powyższą normą, dla pieszych w budynkach przemysłowych należy obliczać według wzorów:

- **A = B 30 cm – dla ruchu jednokierunkowego;**
- **A = 2B 60 cm – dla ruchu dwukierunkowego;**

gdzie: **B – szerokość ładunku**, jaki niesie pieszy (w cm), **A – szerokość drogi transportowej** (w cm), która nie może być mniejsza niż 120 cm.

Pochylnie powinny umożliwiać bezpieczne poruszanie się pracowników i dogodny transport ładunków.

Oznakowanie miejsc w zakładzie pracy stwarzających zagrożenia dla pracowników

(§ 6)

Miejsca w zakładzie pracy, w których występują zagrożenia dla pracowników, powinny być oznakowane widocznymi barwami lub znakami bezpieczeństwa zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia i w Polskich Normach.

Załącznik Nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm. oraz z 2011 r. Nr 173, poz. 1034)

Pracodawca powinien zapewnić stosowanie znaków lub sygnałów bezpieczeństwa wszędzie tam, gdzie nie można zlikwidować zagrożenia środkami ochrony zbiorowej lub innymi środkami stosowanymi w organizacji pracy.

W zależności od rodzaju stosowanego transportu w zakładzie pracy powinny być stosowane znaki i sygnały używane w transporcie drogowym, kolejowym, śródlądowym, morskim i powietrznym.

Pracodawca powinien zapewnić pracownikom instrukcje dotyczące stosowanych w zakładzie pracy znaków i sygnałów bezpieczeństwa, obejmujące w szczególności znaczenie znaków i sygnałów oraz zasady zachowania się pracowników, których mogą one dotyczyć.

Opracowując zasady ruchu na drogach wewnątrzzakładowych i w obiektach zakładu, należy:

- określić **rodzaje środków transportu** (wraz z transportowanymi ładunkami) poruszających się po terenie zakładu i wewnątrz poszczególnych pomieszczeń wynikające z potrzeb technologicznych i logistycznych zakładu,
- określić **potrzeby ruchu** osób pieszych i wykonywane przez nich czynności w pobliżu dróg,
- określić **wymagania przeciwpożarowe** i ewakuacyjne obejmujące poszczególne obiekty zakładu i teren zewnętrzny,
- przeanalizować **szerokości i stan** techniczny dróg, natężenie ruchu, szerokość i wysokość wjazdów do obiektów, warunki widoczności itp.

Na podstawie zebranych informacji opracowuje się **zasady ruchu na poszczególnych drogach zakładowych i ciągach komunikacyjnych wewnątrz obiektów**, w tym korzystając z zapisów rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1393 z późn. zm.) dobiera się i instaluje znaki:

- **zakazu np.:**

B-20

B-21

B-22

B-23

B-24

B-25

- **nakazu np.:**

C-1

C-2

C-3

C-4

C-5

C-6

- **znaki drogowe poziome np.:**

P-12

P-13

P-14

P-15

P-16

P-17

P-18

P-19

P-20

P-21

- informacyjne np.:

D-1

D-2

D-3

D-4a

D-4b

D-5

D-6

- znaki pionowe np.:

A-1

A-2

A-3

A-4

A-5

A-6a

A-6b

A-6c

A-6d

A-6e

A-7

A-8

Opracowując zasady ruchu i oznakowując drogi zakładowe, należy również wziąć pod uwagę wymagania bezpieczeństwa zebrane w Załączniku 1 do rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów bhp oraz wymagania **Polskiej Normy PN-N-ISO 7010:2012**.

Ważne: Zasady ruchu obowiązujące w zakładzie powinny mieć formę instrukcji i powinni z nią być zapoznani wszyscy użytkownicy dróg i ciągów komunikacyjnych, w tym osoby obce przebywające, nawet czasowo, na terenie zakładu – w szczególności kierowcy wjeżdżających pojazdów.

Wymagania dotyczące stosowania znaków bezpieczeństwa

Znaki bezpieczeństwa powinny być umieszczone odpowiednio do linii wzroku – w miejscu lub w najbliższym otoczeniu określonego zagrożenia, a w przypadku ogólnego zagrożenia – przy wejściu na teren, na którym występuje zagrożenie.

Miejsce, w którym znajdują się znaki bezpieczeństwa, powinno być dobrze oświetlone, łatwo dostępne i widoczne. W przypadku gdy znaki znajdują się w miejscu o niedostatecznym poziomie oświetlenia dziennego, miejsce to powinno być oświetlone światłem elektrycznym albo powinny być zastosowane znaki wykonane z materiału posiadającego zdolność emisji światła po usunięciu źródła wzbudzającego lub pokryte takim materiałem.

Znak bezpieczeństwa **powinien być usunięty, gdy przestanie istnieć zagrożenie**, którego on dotyczy.

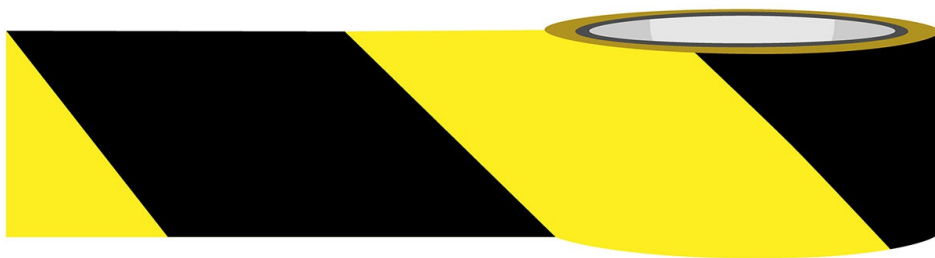
Wymagania dotyczące stosowania znaków ewakuacyjnych i znaków dotyczących ochrony przeciwpożarowej określają odrębne przepisy i Polskie Normy.

Wymagania dotyczące oznaczania przeszkód, niebezpiecznych miejsc i dróg

Miejsca w zakładzie pracy, do których pracownicy mają dostęp podczas pracy, a w których istnieje ryzyko kolizji z przeszkodami, upadku lub spadania przedmiotów, powinny być oznakowane skośnymi pasami – na przemian żółtymi i czarnymi lub czerwonymi i białymi.

Wymiary oznaczenia powinny być odpowiednie do rozmiaru przeszkody lub niebezpiecznego miejsca.

Żółte i **czarne** lub białe i **czerwone** pasy powinny być narysowane pod kątem około 45° i powinny mieć zbliżone wymiary.

Uwaga: na drogach wewnątrzzakładowych obowiązują zasady ruchu zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym.

Oznakowanie dróg zakładowych

Drogi w budynkach powinny być wyraźnie **wyznaczone za pomocą ciągłych pasów** o dobrze widocznej barwie (z uwzględnieniem barwy podłoża), najlepiej żółtej lub białej.

Rozmieszczenie pasów wyznaczających drogi powinno uwzględniać niezbędną (bezpieczną) odległość między pojazdami i jakąkolwiek przeszkodą mogącą znajdować się w pobliżu oraz między pieszymi i pojazdami.

Powyższy sposób oznakowania **dotyczy również stałych dróg na zewnątrz budynków**, o ile drogi te nie są otoczone odpowiednimi barierami lub chodnikami.

Miejsca niebezpieczne dla pracowników

(§ 6)

Jeżeli oznakowanie nie jest wystarczające dla zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracownika, miejsca niebezpieczne powinny być **wyłączone z użytkowania** poprzez ich odpowiednie wygrodenie lub w inny sposób.

Otwory i zagłębienia powinny być **zamknięte** odpowiednimi pokrywami, a jeżeli jest to niemożliwe – właściwie ogrodzone i oznakowane.

Miejsca niebezpieczne na przejściach zagrażające potknięciem się, upadkiem lub uderzeniem (np. stopnie) powinny być **pomalowane barwami bezpieczeństwa** zgodnie z Polskimi Normami.

Na drogach – w miejscach, w których możliwe jest niespodziewane wtargnięcie pieszych, w szczególności przed bramami, drzwiami i przejściami, należy ustawić barierki lub zastosować inne skuteczne środki ochronne.

Drogi, przejścia, dojazdy pożarowe oraz drogi ewakuacyjne

(§ 7) Dróg, przejść i dojazdów pożarowych nie wolno zastawiać materiałami, środkami transportu, sprzętem i innymi przedmiotami.

Na skrzyżowaniach dróg powinna być zapewniona dobra widoczność.

(§ 8) W tunelach przeznaczonych do stałej komunikacji nie powinny znajdować się rurociągi służące do transportu materiałów niebezpiecznych, o których mowa w § 91, oraz transportu cieczy lub gazów pod ciśnieniem albo o temperaturze wyższej niż 70°C lub niższej niż -15°C. Wymóg ten nie dotyczy przewodów służących do ogrzewania tunelu, jeżeli temperatura czynnika grzewczego nie przekracza 95°C.

(§ 9) Pracodawca jest obowiązany zapewnić drogi ewakuacyjne ze wszystkich pomieszczeń obiektu budowlanego, w których mogą przebywać pracownicy, umożliwiające szybkie wydostanie się pracowników na otwartą przestrzeń. Drogi ewakuacyjne oraz dojścia do nich prowadzące nie mogą być zastawiane.

Wymagania dla dróg ewakuacyjnych i warunki ewakuacji określają przepisy techniczno-budowlane i dotyczące ochrony przeciwpożarowej.

Pomieszczenia pracy

(§ 16) W pomieszczeniach oraz na drogach znajdujących się w obiektach budowlanych **podłogi** powinny być stabilne, równe, nieśliskie, niepyłące i odporne na ścieranie oraz nacisk, a także łatwe do utrzymania w czystości.

W pomieszczeniach, w których mogą wystąpić mieszaniny wybuchowe palnych par, pyłów lub gazów z powietrzem, powierzchnie podłóg powinny być wykonane **z materiału niepowodującego iskrzenia** mechanicznego lub wyładowań elektrostatycznych.

Jeżeli podłoga jest wykonana z materiału będącego dobrym przewodnikiem ciepła lub jeżeli przy wykonywaniu pracy występuje jej zamoczenie, w przejściach oraz w miejscach do stania i siedzenia powinny znajdować się **podesty izolujące od zimna lub wilgoci** albo powinny być stosowane inne środki izolujące. Podesty powinny być stabilne, wytrzymałe na obciążenie użytkowe, zabezpieczające przed poślizgiem i potknięciem oraz łatwe do utrzymania w czystości.

(§ 17) W pomieszczeniach magazynowych i na drogach znajdujących się w obiektach budowlanych powinny być umieszczone informacje o dopuszczalnym obciążeniu stropów.

Pomieszczenia pracy

(§ 21) Do pomieszczeń i stanowisk pracy położonych na różnych poziomach powinny prowadzić **bezpieczne dojścia** stałymi schodami lub pochylniami.

Nawierzchnie schodów, pomostów i pochylni **nie powinny być śliskie**, a w miejscach, w których może występować zaleganie pyłów – powinny być ażurowe.

Zamocowane na stałe **drabiny lub klamry mogą być stosowane** jako dojścia dodatkowe oprócz schodów, a zamiast schodów – tylko w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych względami użytkowymi lub gdy nie ma technicznych możliwości ich zastosowania.

Wymagania, jakie powinny spełniać schody i pochylnie, określają przepisy techniczno-budowlane.

(§ 22) **Wymiary otworów drzwiowych** w każdym pomieszczeniu powinny być **odpowiednie do liczby pracowników** z nich korzystających oraz do rodzaju i wielkości używanych urządzeń transportowych i przemieszczanych ładunków. Wymiary otworów drzwiowych określa Polska Norma.

Drzwi i bramy

- **Sposób otwierania drzwi** z pomieszczeń pracy i z pomieszczeń higienicznosanitarnych powinien odpowiadać wymaganiom przepisów techniczno-budowlanych i dotyczących ochrony przeciwpożarowej.
- Drzwi rozsuwane muszą być wyposażone w urządzenia **zapobiegające ich wypadnięciu** z prowadnic.
- Drzwi i bramy otwierające się do góry muszą być wyposażone w urządzenia **zapobiegające** ich przypadkowemu **opadaniu**.
- Wrota bram powinny być wyposażone w urządzenia **zapobiegające ich przypadkowemu zamknięciu**.
- Wahadłowe drzwi i bramy muszą być **przezroczyste** lub posiadać przezroczyste panele.
- Drzwi i bramy przezroczyste powinny być wykonane z materiału odpornego na rozbicie lub ze **szkła hartowanego** oraz odpowiednio oznakowane w widocznym miejscu.
- Pomiędzy pomieszczeniami nie należy wykonywać progów, chyba że warunki techniczne wymagają ich zastosowania. W takich przypadkach należy je **oznaczyć w widoczny sposób**.
- Drzwi i bramy otwierane i zamykane mechanicznie powinny tak funkcjonować, aby **nie stwarzały zagrożenia urazem**. Drzwi takie powinny mieć zamontowane łatwo rozpoznawalne i łatwo dostępne z obu stron urządzenie do ich zatrzymywania, a także powinny być przystosowane do ręcznego otwierania.

Pomieszczenia pracy

(§ 23) Pomieszczenia pracy, w których przebywają pracownicy, **nie mogą być zamykane w sposób uniemożliwiający wyjście z pomieszczenia**. Jeżeli istnieją względy wymagające zamykania pomieszczeń w czasie pracy przed osobami nieupoważnionymi, należy stosować przy drzwiach zamki uniemożliwiające wejście z zewnątrz, a jednocześnie umożliwiające wyjście z pomieszczenia bez użycia klucza. W takiej sytuacji należy przewidzieć możliwość powiadamiania pracowników znajdujących się w takich pomieszczeniach o niebezpieczeństwie grożącym z zewnątrz.

(§ 24) Szyby w oknach oraz inne przedmioty i powierzchnie szklane, znajdujące się w pomieszczeniach pracy, narażone na uszkodzenia w związku z rodzajem prowadzonych prac, powinny być od strony, po której mogą znajdować się ludzie, **osłonięte siatką zabezpieczającą przed odłamkami szkła**.

Przezroczyste ściany działowe, znajdujące się w pomieszczeniach pracy, w pobliżu takich pomieszczeń lub wzdłuż przejść – muszą być **jednoznacznie oznakowane** oraz wykonane z materiału odpornego na rozbicie lub tak osłonięte, aby niemożliwe było zetknięcie się pracownika ze ścianą lub jego zranienie w razie rozbicia tej ściany.

Dojścia do stanowisk pracy

(§ 47) Do każdego stanowiska pracy powinno być zapewnione bezpieczne i wygodne dojście, przy czym jego wysokość na całej długości nie powinna być mniejsza w świetle niż **2 m**.

- W przypadkach uzasadnionych względami konstrukcyjnymi maszyn i innych urządzeń technicznych dopuszcza się **zmniejszenie wysokości dojścia do 1,8 m** przy jego odpowiednim zabezpieczeniu i oznakowaniu znakami bezpieczeństwa zgodnymi z Polską Normą.
- Przejścia między maszynami a innymi urządzeniami lub ścianami przeznaczone tylko do obsługi tych urządzeń powinny mieć **szerokość co najmniej 0,75 m**; jeżeli w przejściach tych odbywa się ruch dwukierunkowy, szerokość ich powinna wynosić co najmniej 1 m.

(§ 48) Pracodawca zatrudniający pracowników niepełnosprawnych powinien zapewnić dostosowanie stanowisk pracy oraz dojść do nich – do potrzeb i możliwości tych pracowników, wynikających ze zmniejszonej sprawności.

(§ 49) Przy wykonywaniu pracy nie wymagającej stale pozycji stojącej należy zapewnić pracownikom możliwość siedzenia.

- Przy wykonywaniu pracy wymagającej stale pozycji stojącej lub chodzenia należy zapewnić pracownikom możliwość odpoczynku w pobliżu miejsca pracy w pozycji siedzącej.
- Siedziska powinny spełniać wymagania Polskich Norm.

Drogi ewakuacyjne w zakładzie pracy

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.)

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (*Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.*) wskazuje, że w trakcie ruchu pieszego w budynkach oraz związanego z nim transportu, powinny być także zapewnione minimalne szerokości dojazdów ewakuacyjnych i dróg ewakuacyjnych zapewniające sprawną i bezpieczną ewakuację w razie wystąpienia pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Drogi ewakuacyjne w zakładzie pracy – wymagania

(§ 237) W pomieszczeniach, od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do wyjścia ewakuacyjnego na drogę ewakuacyjną lub do innej **strefy pożarowej** albo na zewnątrz budynku, powinno być zapewnione przejście, zwane dalej „przejściem ewakuacyjnym”.

Szerokość przejścia ewakuacyjnego w pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi należy obliczać proporcjonalnie do liczby osób, do których **ewakuacji** ono służy, przyjmując **co najmniej 0,6 m na 100 osób**, lecz **nie mniej niż 0,9 m**, a w przypadku przejścia służącego do ewakuacji do 3 osób – nie mniej niż 0,8 m.

Z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna być zapewniona możliwość ewakuacji w bezpieczne miejsce na zewnątrz budynku lub do sąsiedniej strefy pożarowej, bezpośrednio albo drogami komunikacji ogólnej, zwanymi dalej „drogami ewakuacyjnymi”. Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych należy obliczać proporcjonalnie do liczby osób mogących przebywać jednocześnie na danej kondygnacji budynku, przyjmując **co najmniej 0,6 m na 100 osób**, lecz **nie mniej niż 1,4 m**. Dopuszcza się zmniejszenie szerokości poziomej **drogi ewakuacyjnej** do 1,2 m, jeżeli jest ona przeznaczona do ewakuacji **nie więcej niż 20 osób**.

Wysokość drogi ewakuacyjnej powinna wynosić **co najmniej 2,2 m**, natomiast wysokość lokalnego obniżenia 2 m, przy czym długość obniżonego odcinka drogi nie może być większa niż 1,5 m.

Dojścia i przejścia do urządzeń technicznych

(§ 99) Dojściami i przejściami do dźwignic i innych urządzeń technicznych mogą być korytarze, pomosty, podesty, galerie, schody, z zastrzeżeniem § 68 ust. 1, drabiny i kłamry, wykonane z materiałów niepalnych.

- Ogólne wymagania dotyczące dojść i przejść do dźwignic należy stosować również w razie wykonania dojść roboczych do pomieszczeń i części budynku nieprzeznaczonych na pobyt ludzi, związanych z okresową obsługą maszyn i urządzeń oraz przeglądem i utrzymaniem stanu technicznego budynku.

(§ 100) Dojścia i przejścia powinny mieć wysokość w świetle co najmniej 1,9 m i mogą być usytuowane nad stanowiskiem pracy na wysokości co najmniej 2,5 m, licząc od poziomu podłogi tego stanowiska.

- Nawierzchnia podłogi w dojściach i przejściach nie może być śliska.
- Podłogi ażurowe nie mogą mieć otworów o powierzchni większej niż 1700 mm² i wymiarów umożliwiających przejście przez nie kuli o średnicy większej niż 36 mm.
- Poziome dojścia i przejścia od strony przestrzeni otwartej powinny być zabezpieczone balustradą o wysokości 1,1 m z poprzeczką umieszczoną w połowie jej wysokości i krawężnikiem o wysokości co najmniej 0,15 m.

Drabiny i klamry

(§ 101) W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych względami użytkowymi, jako dojście i przejście między różnymi poziomami mogą służyć drabiny lub klamry, trwale zamocowane do konstrukcji.

Szerokość drabin lub klamer, o których mowa w ust. 1, **powinna wynosić co najmniej 0,5 m**, a odstępy między szczeblami **nie mogą być większe niż 0,3 m**. Poczynając od wysokości 3 m nad poziomem podłogi, drabiny lub klamry powinny być zaopatrzone w urządzenia zabezpieczające przed upadkiem, takie jak obręcze ochronne, rozmieszczone w rozstawie nie większym niż 0,8 m, z pionowymi prętami w rozstawie nie większym niż 0,3 m.

Odległość drabiny lub klamry od ściany bądź innej konstrukcji, do której są umocowane, **nie może być mniejsza niż 0,15 m**, a odległość obręczy ochronnej od drabiny – w miejscu najbardziej od niej oddalonym – nie może być mniejsza niż 0,7 m i większa niż 0,8 m.

Spoczniki z balustradą powinny być umieszczone co **8-10 m** wysokości drabiny lub ciągu klamer. Górne końce podłużnic (bocznic) drabin powinny być wyprowadzone co najmniej 0,75 m nad poziom wejścia (pomostu), jeżeli nie zostały zastosowane inne zabezpieczenia przed upadkiem.

Znaki bezpieczeństwa

Znaki bezpieczeństwa są kombinacją kształtu geometrycznego, barwy i symbolu graficznego. Dotyczą zasad bezpieczeństwa i chronią przed występującymi zagrożeniami. Osoba przebywająca na oznakowanym terenie zobowiązana jest do stosowania się do komunikatu przedstawionego w formie piktogramu.

Rozróżnia się pięć grup znaków bezpieczeństwa, a każdą z nich można rozpoznać po charakterystycznych barwach i kształtach:

- E** – znaki środków ewakuacji i sprzętu ratowniczego, wskazujące wyjścia ewakuacyjne oraz umiejscowienie sprzętu ratowniczego, punktów pierwszej pomocy – kwadratowe, biały symbol na zielonym tle,
- F** – znaki ochrony przeciwpożarowej, wskazujące lokalizację sprzętu gaśniczego – kwadratowe, biały symbol na czerwonym tle,
- M** – znaki nakazu, narzucające określone zachowania – okrągłe, biały symbol na niebieskim tle,
- P** – znaki zakazu, zakazujące pewnych zachowań – okrągłe, czerwona obwódka z ukośnym pasem, czarny symbol na białym tle,
- W** – znaki ostrzegawcze, ostrzegające przed niebezpieczeństwem – trójkątne, czarna obwódka, czarny symbol na żółtym tle.

Za umieszczanie znaków bezpieczeństwa na terenie zakładu pracy odpowiedzialny jest pracodawca.

Znaki bezpieczeństwa

Pracodawco, pamiętaj: aby zapewnić bezpieczeństwo pracownikom, nie wystarczy umieszczenie znaków bezpieczeństwa w odpowiednich miejscach. Niezbędne są szkolenia, podczas których pracownicy zostają zapoznani z:

- zagrożeniami występującymi na stanowiskach pracy,
- znaczeniem barw i znaków bezpieczeństwa,
- sposobami postępowania na obszarach objętych poszczególnymi znakami,
- konsekwencjami wynikającymi z niestosowania się do obowiązujących znaków bezpieczeństwa.

Umieszczenie znaku bezpieczeństwa poprzedza ocena ryzyka zawodowego i próba wyeliminowania występujących zagrożeń przy wykorzystaniu organizacyjnych i technicznych środków ochrony przed zagrożeniami.

Jeśli środki ochrony zbiorowej nie są wystarczająco skuteczne, na obszarach, gdzie występuje zagrożenie, powinny pojawić się odpowiednie znaki.

Przykładowe znaki środków ewakuacji i sprzętu ratowniczego, wskazujące wyjścia ewakuacyjne oraz umiejscowienie sprzętu ratowniczego i punktów pierwszej pomocy

Drzwi ewakuacyjne (lewe)

Pierwsza pomoc

Miejsce zbiórki ewakuacyjnej

Automatyczny defibrylator zewnętrzny – Automated External Defibrylator (AED)

Prysznic bezpieczeństwa

Drzwi ewakuacyjne (prawe)

Telefon alarmowy

Stłuc, aby uzyskać dostęp

Myjka do oczu

Nosze

Okno ewakuacyjne z drabiną ucieczkową

Przekręcić przeciwnie do ruchu wskazówek zegara, aby otworzyć

Okno ratunkowe

Przekręcić zgodnie z ruchem wskazówek zegara, aby otworzyć

Przykładowe oznakowanie wyposażenia pożarowego i przykładowe znaki nakazu

Gaśnica

Hydrant

Włącznik alarmu pożarowego

Drabina pożarowa

Sprzęt przeciwpożarowy

Telefon alarmowy

Ogólny znak nakazu

Nakaz czytania instrukcji

Nakaz stosowania ochrony uszu

Nakaz stosowania ochrony oczu